

OMAGIU

Gavrilă Simion la optzeci de ani

La sărbătorirea frumoasei vârste de optzeci de ani, după o întreagă viață de muncă și împliniri, domnul Gavrilă Simion adună între copertile acestui volum omagiul științific însumat, adus de mulți dintre colegii, colaboratorii și elevii săi în semn de admirație și prietenie. Venerabila vârstă, meritele profesionale unanim apreciate, autoritatea morală și, în sfârșit, recunoștința pe care mulți dintre noi i-o purtăm sunt tot atâtea motive pentru a vedea în persoana sa, fără exagerare, pe ultimul „patriarh” al arheologiei dobrogene și de a-i ura, și cu acest prilej, viață lungă, sănătate și multe bucurii, la care este atât de îndreptățit.

Autorul acestui cuvânt omagial nu și-a propus să analizeze și să prezinte în detaliu, sistematic, activitatea și opera științifică a lui Gavrilă Simion. Au făcut-o alții nu cu mult timp în urmă, cu competență și cu devotament, atunci când muzeul tulcean și-a sărbătorit a 50-a aniversare, iar dl. Simion împlinea 45 de ani de neostenită activitate în slujba acestei instituții*. Având privilegiul de a-l fi cunoscut în urmă cu peste patru decenii și de a mă fi bucurat în tot acest răstimp de generoasa sa prietenie, mă voi referi doar la unele aspecte ale personalității sale care, cred cu convingere, îi asigură o poziție remarcabilă în ierarhia arheologiei românești din ultima jumătate de veac. Astfel, pentru a-i înțelege drumul în arheologie, trebuie mai întâi să amintim șansa pe care a avut-o în timpul studiilor liceale la Ploiești de a fi fost elevul împătimitului cercetător al istoriei și monumentelor prahovene, Nicolae Simache. Simplă întâmplare? În anul 1955, profesorul și elevul aveau să ajungă în același timp directorii unor muzee cu mare potențial arheologic: cel dintâi la Ploiești, cel de-al doilea la Tulcea. Între timp, în anii studenției la Universitatea din București (1949-1953), tânărul Gavrilă Simion îi întâlnise pe eminenții profesori Ion Nestor, D.M. Pippidi, Emil Condurachi, Grigore Florescu, Gheorghe Ștefan, care i-au motivat opțiunea pentru arheologie și i-au oferit modele demne de urmat, respectate până la anii maturității și până în ziua de astăzi. La rândul lor, profesorii l-au apreciat și l-au încurajat pe calea urmată, urmărindu-i cu satisfacție realizările.

Probabil că cea mai mare, cea mai durabilă realizare a lui Gavrilă Simion este Muzeul, pentru care el va rămâne adevăratul *ctitor*, chiar dacă nu a fost primul său director. L-a preluat în 1955 ca *muzeu raional*, l-a transformat în 1964 în *Muzeul Deltei Dunării* și l-a adus în 1993 la statutul superior de *Institut de cercetări eco-muzeale*. În acest răstimp patrimoniul științific al muzeului a crescut și s-a diversificat la un nivel odinioară greu de imaginat. Astăzi este vorba, de fapt, de mai multe mari muzee: de istorie și arheologie, de artă, de etnografie și de științele naturii, la care se adaugă mai multe baze și situri arheologice, adevărate muzee în aer liber (Celic-Dere, Niculițel, Argamum, Noviodunum etc.). Creșterea nu a fost însă doar cantitativă, ci și, mai ales, de ordin calitativ. Colecțiile mult sporite cunosc astăzi condiții tot mai bune de conservare și de expunere în moderna locație de pe Dealul Monumentului. Unele monumente valoroase ale antichității, de pildă basilica de la Niculițel, au fost exemplar restaurate și sunt astăzi accesibile unui public larg. Activitatea editorială, inițiată în 1971 prin publicarea anuarului *Peuce*, s-a extins continuu; între altele, sub coordonarea lui Gavrilă Simion, au fost publicate volumele de acte ale celor patru colocvii internaționale de la Tulcea din anii 1993-2000. Pe lângă aceste acțiuni dedicate în special arheologiei funerare, de-a lungul timpului muzeul tulcean a găzduit numeroase reuniuni științifice naționale și internaționale cu rezultate și ecouri durabile. Ocazional, în anii '70, participanții la congresele Limesului roman, de Epigrafie sau de Tracologie, iar în anii '90 membrii Comitetului Executiv al UISPP

* Cf. *Istro-Pontica. Muzeul tulcean la a 50-a aniversare 1950-2000*, Tulcea, 2000, p. XXVII-XXXVI (E. Oberländer-Târnoveanu); tot acolo, p. XI-XIX, un istoric al instituției, semnat de cel sărbătorit.

s-au bucurat de ospitalitatea muzeului tulcean. Organizator iscusit, în toate aceste împrejurări Gavrilă Simion s-a dovedit a fi și un amfitrion perfect, binemeritând simpatia și recunoștința obștii arheologice românești și străine.

Marea deschidere a muzeului din Tulcea, contrastând cu patriotismul local și provincialismul întâlnite în alte locuri, s-a manifestat în întreaga „epocă Simion”. Ilustrativă în acest sens este colaborarea îndelungată cu Institutul de Arheologie al Academiei. Șantierul de la Garvăn (*Dinogetia*), Capul Dolojman (*Argamum*), Piatra Frecăței (*Beroe*), Murighiol, Sarinasuf sau Babadag, inițiate de cercetători ai Institutului, s-au bucurat mereu de sprijinul muzeului, al directorului său, care a înțeles pe deplin importanța lor științifică. Mai devreme sau mai târziu, prin stăruința lui Gavrilă Simion și înțelegerea Institutului, multe materiale de pe aceste șantiere au revenit la Tulcea, intrând în patrimoniul muzeului*. În plan instituțional, aceeași deschidere opusă patriotismului local s-a manifestat printr-o generoasă și inteligentă „politică de cadre”, făcând ca muzeul tulcean să devină o adevărată pepinieră și totodată un caz unic în arheologia noastră. În preajma și cu sprijinul lui Gavrilă Simion au debutat și s-au afirmat în arheologie specialiști astăzi reputați, precum Victor H. Baumann, Andrei Opaît, Irina și Ernest Oberländer-Târnoveanu, Mihaela și Gheorghe Mănușu-Adameșteanu, Vasilica Lungu, Florin Topoleanu și alții. Nu se poate spune că acest sprijin a fost dezinteresat, dar sigur a fost vorba de interesul instituției, nu de unul personal. Împrejurarea că mai mulți dintre cei amintiți au făcut ulterior carieră în prestigioase instituții bucureștene vorbește despre calitatea acestei veritabile „școli tulcene” de arheologie și despre meritul celui ce a inițiat-o.

În cele din urmă, se cuvine a spune că principalul merit al sărbătoritului de astăzi rezultă din curiozitatea sa științifică, din structura sa de cercetător, din pasiunea sa pentru arheologie. Pentru o arheologie militantă, de teren, capabilă să extragă din „arhivele tăcute ale pământului” (cum ar fi spus Odobescu) informația indispensabilă pentru reconstituirea pas cu pas a trecutului nostru îndepărtat. Pentru colțul de țară ce i-a fost hărăzit și pentru regiunile înconjurătoare contribuția lui Gavrilă Simion este în acest sens considerabilă. Săpăturile sale de durată și de mare amploare au venit să dezvelească monumente de maximă importanță ale epocii fierului din nordul Dobrogei, precum necropolele de la Enisala și Ciucurova, așezarea și necropola de la Celic-Dere, cetățile de la Beidaud și Beștepe, aparținând în cea mai mare parte civilizației getice pre-romane. La fel, săpăturile întreprinse la Isaccea, în necropola anticului Noviodunum, au prilejuit descoperiri semnificative pentru prezența romană în regiunea gurilor Dunării. După cum se vede, mai multe dintre cercetările amintite au fost dedicate studiului sistematic, eventual exhaustiv, al unor necropole. Avem aici explicația interesului particular al lui Gavrilă Simion pentru domeniul arheologiei funerare, care l-a dus, în 1994, la inițierea Asociației de Studii de Arheologie Funerară și, în anii următori, a unei serii de colocvii internaționale cu această tematică. În 1996, la congresul de la Forlì, această asociație a aderat la Uniunea Internațională de Studii Pre- și Protoistorice, iar dl Gavrilă Simion a devenit președintele Comisiei XXX a UISPP, având ca scop *Studiul riturilor funerare din culturile pre- și protoistorice ale Europei de sud-est*. Alegerea în această poziție era un act de binemerită recunoaștere a activității sale de cercetător, dar și de promotor al colaborării internaționale într-un domeniu actual, prioritar, al arheologiei.

La o vârstă la care alții caută un refugiu în liniștea pensiilor, arheologul Gavrilă Simion este încă o prezență activă în câmpul de activitate care l-a consacrat. El poate privi cu satisfacție înapoi, cântărind agoniseala unei vieți dedicate cercetării științifice și muzeologiei. Neobosit, el privește și înainte, cu gândul la finalizarea unor proiecte mai vechi, precum publicarea monografică a necropolelor de la Enisala și Celic-Dere.

Să-i dorim cu toții viață lungă și multă sănătate, pentru împlinirea dorințelor și proiectelor sale, spre bucuria colegilor, colaboratorilor și prietenilor săi.

La mulți ani!

Mircea BABEȘ

București, septembrie 2008

* Aduc aici, ca exemplu, și cazul săpăturilor pe care le-am efectuat în anii 1968-1969 în necropola daco-romană de la Enisala, cu finanțarea Institutului de Arheologie; la câțiva ani de la publicare (M. Babeș, SCIV 22, 1971, 1, p.19-45), la cererea perseverentă a d-lui Simion, materialele au fost cedate muzeului din Tulcea.